

Verspilling van intelligentie

Ik weet nog dat Wessel op de middelbare school vaak onvoldoendes haalde voor vakken als geschiedenis en aardrijkskunde. Dat vond ik vreemd want hij leerde ijverig. Hij was altijd verontwaardigd want hij had wel drie blaadjes volgeschreven, zei hij dan.

Hij kreeg onvoldoendes omdat hij geen antwoorden gaf op de vragen. Hij las het proefwerk en dacht bij het lezen van de vragen: 'O, dat is leuk! Daar weet ik alles van!' En dan ging hij aan het schrijven. Hij schreef alles op wat hij wist, niet datgene wat de leraar wilde weten.

Dit gedrag lag in het verlengde van de problemen op de lagere school. In het boek vertelt hij dat hij de opdrachten voor begrijpend lezen zo idioot vond omdat hij het antwoord gelijk wist en hij zag geen reden om het dan ook nog op te schrijven.

Leerkrachten staan de helft van de tijd de kinderen iets te leren en de andere helft van de tijd willen ze het terug hebben. Ze willen namelijk weten of het aangekomen is wat ze net hebben verteld. Of het begrepen is en of het vervolgens geleerd is. Kinderen als Wessel (ASS/ADHD) gaan naar school voor zichzelf, niet voor de leraar. Ze zien geen reden om iets terug te geven. Deze kinderen moeten leren om zich in te leven in de wensen van een ander. Ze moeten ook leren waarom dat van belang is: 'Kijk, bij deze proefwerkvraag hoort dit stukje in je aantekeningen. Dan moet je dat precies zo opschrijven en dan is het goed en krijg je een goed cijfer. Dus: Als je moeite doet voor de leraar krijg je er iets voor terug.'

Ondertussen moet een leraar zich ervan bewust zijn dat bij deze kinderen het primair van belang is om te weten of ze de stof kennen. Hoe je daarachter komt is van secundair belang. Het leren om antwoord te geven op de vraag is voor deze kinderen namelijk een apart vak; een heel moeilijk vak. Wie weet dit niet: kinderen met ADHD kunnen hun hoofd niet stop zetten en kinderen met ASS doen hun eigen zin. Ze kunnen hun gedachten niet ordenen en ze kunnen zich niet inleven. Het kunstje om antwoord te geven op de vraag beheersen ze niet zomaar. Als we gaan zitten wachten tot ze het kunnen is het te laat. Dan zijn ze volwassen.

Ik heb het vier jaar lang geprobeerd uit te leggen. 'Ja ik snap het,' zei de mentor dan, 'associatief denken noemen we dat he? Maar ja straks als hij gaat werken moet hij ook opdrachten kunnen uitvoeren en wat nou als hij dat dan niet kan?'

Ik heb ervaren dat leraren altijd in het hier en nu denken. 'Als hij het vandaag niet kan, hoe moet het dan straks?'

De ontwikkeling van deze kinderen ziet er afwijkend uit en dan is het oordeel van de school vaak finaal. De school is er namelijk niet van overtuigd dat het goed komt. De enige manier om daar kennis over te krijgen is bijvoorbeeld door middel van een volgsysteem dat door terugkoppeling inzicht verschaft in de verdere ontwikkeling en loopbaan van deze leerlingen. Maar dat is er niet of het interesseert niemand. En dus is het leren van kinderen die niet in de maat lopen afhankelijk van de welwillendheid van de school om een smekende moeder een plezier te doen, niet van onderzoek, monitoren, deskundigheid en inzicht.

Geen antwoord op de vraag? Onvoldoende! Teveel onvoldoendes? Lager niveau of van school af. Dat is veel veiliger voor de school. Maar het is ook een verspilling van intelligentie.